

Hjälp oss hitta vårens första humla!

Känner du igen en humla när du ser en? Då kan du hjälpa forskare vid Lunds universitet att ta reda på när humledrottningarna vaknar i olika delar av landet genom att rapportera in VAR och NÄR du ser vårens första humledrottning. Vi söker deltagare från norr till söder och väst till öst för att kunna ta reda på hur de allt tidigare vårarna påverkar humlor i Sverige. Observationerna bör börja redan i början av mars i södra Sverige, liksom i städer och längs kusterna. Längre norrut kan man börja något senare.

De första humlorna om våren är alltid drottningar eftersom de är de enda humlorna som överlever vintern. Det gör de genom att gå i dvala i en hållighet under marken. När våren kommer och marken värms upp vaknar drottningarna. De flyger ut för att leta efter en boplats där de kan lägga ägg och starta en ny koloni. De letar också efter blommor med mycket pollen och nektar, både för att äta av själva och för att mata sina larver med. Larverna utvecklas till arbetar-humlor som hjälper drottningen att samla mat.

Humlor är större, rundare, och har tätare päls än både honungsbin de flesta andra arter av vildbin (olika arter av sk solitärbin). Humledrottningar är dessutom större än de flesta arbetar-humlor,

särskilt på våren när arbetarna kan vara mycket små. Därför är det lätt att känna igen en humledrottning.

Det är inte nödvändigt att du kan identifiera humlan till art, det viktigaste är att du är säker på att det är just en humledrottning du sett. Vill du ändå ange art också går det förstås bra.

Hur går det till?

Bestäm dig för ett område som du kan besöka minst en gång i veckan från tidig vår, ungefär när det börjar kännas som vår i luften. En trädgård eller bakgård fungerar utmärkt, men det kan också vara en park eller ett naturområde som du gärna besöker. Du kan välja flera olika områden, men du måste i så fall göra en ny registrering för varje enskilt område och hålla isär uppgifterna som du registrerar i webbformuläret för varje område. Gör dina observationer när vädret är fint; Humlor gillar inte regn och oväder!

OBS! Vi vill ha uppgifter om DEN FÖRSTA humledrottningen du ser i området/områdena du valt. Lämna alltså inte observationer av flera drottningar från samma område.

För att avgöra hur långt våren kommit ber vi dig också att notera när sälg och viden (*Salix*) börjar blomma i de områden du bevakar, (se bild sida 3).

Ett formulär med all information som ska samlas in finns på sidan 2-3. Skriv gärna ut eller ta ett foto av detta, så att du inte missar att notera något när du gör dina observationer. Rapportera sedan in dina observationer i web-formuläret, länkat [här](#).

Hur tar jag fram geografisk position?

För att ta fram geografisk position kan du använda valfri GPS, en kart-app i din ”smarta” telefon. Du kan också skriva in adressen och leta upp platsen på www.eniro.se eller www.hitta.se och sedan klicka på symbolen för koordinat. Var noga med att ange koordinater i WGS84 decimal (se bild och instruktion på sidan 2).

Vilken humla är det?

Som stöd för att identifiera arten kan du antingen använda en grov indelning i olika färgtyper (sidan 2), eller ladda ner guider från Artdatabanken, länkat [här](#). Välj den region som passar bäst: Sydsverige, Mellansverige, Norrlandsterräng eller Fjälltrakterna. Det finns även fina böcker för artbestämning (Holmström 2007, Symposium; Mossberg och Cederberg 2012, Bonnier fakta; Söderström 2017, Naturhistoriska riksmuseet).

Tack för din medverkan!

Kontakt: Anna Persson, Centrum för miljö och klimatforskning, Lunds universitet.

Epost: anna.persson@cec.lu.se

Vid epost, ange ”Drottning 2020” i ämnesfältet.

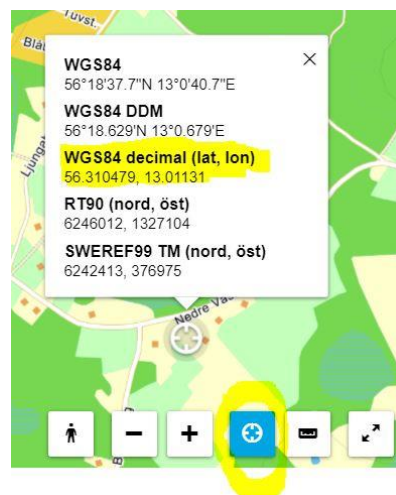
Våren första humla - Formulär

- DATUM då du såg den första humledrottningen (månad, dag, år)
- Datum då du BÖRjade LETA efter humledrottningar i år (månad, dag, år)
- Hur många TIMMAR I VECKAN har du i snitt letat (dagtid) sedan du började?
 Färre än 5 timmar, 5-10 timmar, 11-20 timmar, Mer än 20 timmar.

- Ange GEOGRAFISKA KOORDINATER för humlan :
lat:, lon:

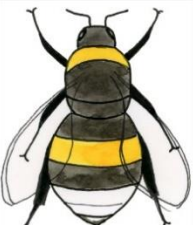
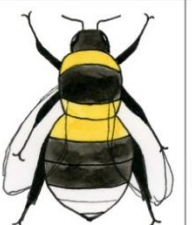
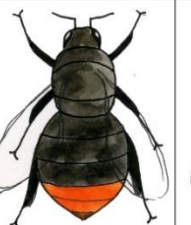
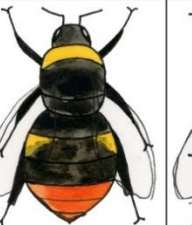

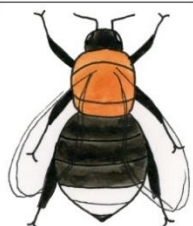
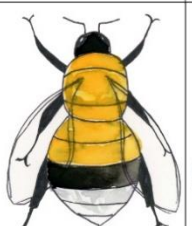

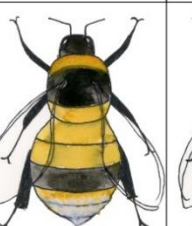
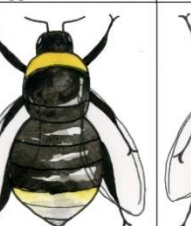

Dessa tar du fram med kartfunktionen i din telefon eller t ex genom att leta upp platsen på www.eniro.se och klicka på den blå symbolen (hårkors) för att se koordinater, gulmarkerat på bilden intill. Använd system WGS84 decimal och ange lat, lon med komma emellan när du registrerar i web-formuläret.

I detta exempel anges följande: 56.310479, 13.01131

- KOMMUN för din observation
.....

- Vilken ART-grupp av humla såg du? Jämför med bilderna och välj den som passar bäst. Tänk på att vissa arter bara finns i södra respektive norra Sverige. (Exakt art kan anges i nästa fråga).

					
Svart med TVÅ gula band och vit rumpa (grupp jordhumlor, blålocks-humla)	Svart med TRE gula band och vit rumpa (trädgårdshumla, fälthumla, ljung-humla)	Svart med orange-röd rumpa (stenhumla, gräshumla, i fjälltrakter tjuvhumla), ev. ljusa hår på mellankropp (haghumla)	Svart med orange rumpa och tydlig gul krage (ängshumla)	Orange på (nästan) hela kroppen (mosshumla, backhumla), svart band bakkropp (åkerhumla), stor med svart band mellankropp (klöverhumla)	Helt svart med bara lite vitt/beige på rumpan (vallhumla, svart form av trädgårdshumla)
					
Orange mellankropp, svart bakkropp med vit rumpa (hushumla), svart band på mellankropp (taigahumla, nordlig art)	Orange mellankropp och övre del av bakkropp, endast norra Sverige (stormhattshumla)	Orange bakkropp, svart mellankropp, endast norra Sverige (alphumla, polarhumla, berghumla), mellankropp med gula band (lapphumla)	Stor orange/gul kropp, svart band mellankropp och bakkropp, endast norra Sverige. Rumpa vitgul (fjällhumla) eller svart (tundrahumla, arktisk art)	Blank svart kropp (delvis utan päls), otydlig färgteckning (flera arter av snylthumlor)	Blank svart kropp, röd rumpa, mörka vingar, stor humla (stensnylthumla)

- Om du säkert vet vilken ART du såg, ange den här med svenskt namn.
.....

- I vilken MILJÖ sågs humlan? Fyll i det som passar bäst. OBS: Välj EN ruta!

	Område med flerfamiljshus	Villaområde, radhus	Lantligt, åkerlandskap	Lantligt, skogslandskap	Lantligt, kustområde	Lantligt, fjällmiljö
Trädgård	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Park	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Natur	☐	☐	☐	☐	☐	☐

- VAD GJORDE drottningen när du såg henne?

Besökte en blomma

Flög snabbt förbi

Flög långsamt nära marken (letade efter boplats)

Annat

- Om humlan besökte en blomma – ange VILKEN VÄXT hon besökte. (Svenskt artnamn)

- HUR MÅNGA BLOMMOR fanns det i närheten (inom cirka 20 meter från din observation)?
Tänk på att träd och buskar också kan blomma (t ex sälg, slån, hagtorn, rönn, vinbär m fl arter).

0-10

101-1000

11-100

mer än 1000 blommor

- Vilka ARTER var det som BLOMMADE i närheten (inom cirka 20 meter från din observation)?
Ange de fem vanligaste. (Om du inte vet, ange "Vet ej")

- Vilken TEMPERATUR var det (ungefär) när du såg humlan?

- Hur var VÄDRET när du såg humlan? Skala 1 till 5 (1=gråmulet och 5=klart och soligt)

- REGNADE det när du såg humlan? JA / NEJ

- Vilken är DIN KUNSKAPSNIVÅ om humlor? Skala 1 till 5 (1=nybörjare, 5=expert)

- Vilket datum började SÄLG och viden (*Salix*) BLOMMA i ditt område?

Datum:

OBS! De gula blommorna ska synas, inte bara de grå videokisarna, se bilden.

